

Ineffektiv odling förorenar

(Hufvudstadsbladet 4.9.2002)

Nyhetsrubrikerna berättar om kilometerhöga moln av föroreningar.

Stoftpartiklarna förkortar människoliv i Asien och Afrika, konstaterar FN:s miljöorgan UNEP. Huvudorsaken är det svedjebruk som ännu är vanligt. De sista regnskogarna med sin koncentrerade biologiska mångfald, röjs och förintas till förmån för en primitiv ineffektiv odling.

För att stoppa föroreningen och skydda naturen måste odlingen givetvis effektiveras på de redan förefintliga åkrarna. För detta krävs modern teknologi och bättre grödor. Ordföranden för FN:s miljöorganisation Klaus Töpfer skriver att "Utnyttjande av genteknik vid växtförädling kan ge stora fördelar, som ökandet av skördarna. Gentekniken minskar behovet att skövla orörd natur" (The Sunday Times 28.7.2002).

Genförädlade grödor har gett uppmuntrande resultat med tanke på hållbar utveckling i u-länderna (Nature 8.8.2002). Både energi- och växtgiftförbrukningen har minskat, och förgiftningfallen likaså. Skördarna ökar och odlarnas inkomster stiger. "Gen"-majs och -soja ger möjlighet att utnyttja plogningsfri odling. Därmed minskas tillika den jorderosion som utarmar jormånen och förorenar vattendragen.

Många av tropikernas nyttogrödor är giftiga som råa, och energi krävs vid matlagningen. Man river kassavan, låter den jäsa, kokar och torkar den för att bryta sönder de glukosider som producerar cyanider. Andernas primitiva potatissorter innehåller alltför mycket alkaloider. Giftiga bönor måste kokas i timmar, och vattnet hållas bort.

Genom ny genkunskap kan energislöseriet och föroreningen minskas både vid odlingen och vid matlagningen. De ätbara beståndsdelarna av grödorna kan förädlas till en form som är mindre giftiga och lättare att processa. Man har redan lyckats minska halten giftiga komponenter både i Andernas potatis och i kassava. Ris med högre skördar producerar mindre metan, som är en kraftig växthusgas.

Vi måste komma bort från förorenande energiproduktion. Energi skall produceras i centrala enheter där produktion och spridning av föroreningar förhindras effektivt. Även i Asien kan ren energi produceras med kärnkraftverk och vattenkraftverk i de stora floderna. Genom elektrifiering av tätorterna, effektivisering av odlingen, och minskning av onödigt giftkokande kan livskvalitet och miljö förbättras i u-länderna.

Värdefulla skogsresurser skall inte blåsas upp som smutsig rök.

JUSSI TAMMISOLA
docent i växtförädling
Helsingfors